

บทคัดย่อ

โครงการจัดที่ทำกินให้กับราษฎรผู้ยากไร้ในป่าสงวนเสื่อมโทรม (คจก.) เป็นโครงการที่มีความมุ่งหมายในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของประเทศที่เหลืออยู่ในปริมาณที่จำกัด และจัดที่ทำกิน ให้กับราษฎรที่ขาดที่ดินทำกินซึ่งมีราษฎรป่าสงวนแห่งชาติ ๖ วัฒนธรรม โครงการดำเนินการคือทำการอพยพราษฎรที่ย้ายทำกินอยู่ในพื้นที่ที่รัฐบาลประกาศเป็นป่าอนุรักษ์ออกมา แล้วนำป่าสงวนเสื่อมโทรมที่อยู่นอกเขตป่าอนุรักษ์มาจัดให้ราษฎรเหล่านี้เข้าทำกินแทน ครอบคลุมระยะ 16 ไร่ และพัฒนาอาชีพให้กับประชาชนที่อพยพออกมาพร้อมกันไปด้วย ส่วนพื้นที่ป่าอนุรักษ์ที่ได้อพยพผู้บุกรุกเข้าไปทำกินออกมาแล้วก็ทำการปลูกป่าทดแทนเพื่อฟื้นฟูสภาพป่าให้อุดมสมบูรณ์ต่อไป

ในการนำโครงการ เวนี่ ไปปฏิบัติที่จังหวัดขอนแก่นแล้วเกิดปัญหาอันร้ายแรงมาก ประชาชนที่อยู่ในป่าอนุรักษ์ไม่ต้องการออกมาเพราะไม่อยากเสียที่ดินทำกิน อีกทั้งพื้นที่ป่าสงวนเสื่อมโทรมที่จะนำมาจัด เป็นที่ทำกิน ให้ใหม่ก็มีพื้นที่ลุ่มอื่นบุกรุกครอบครองอยู่ก่อนหมดแล้ว ดังนั้นการปฏิบัติเจ้าหน้าที่ของรัฐจึงต้อง ใช้การบังคับที่ที่ดินในป่าสงวนเสื่อมโทรมมาจัดใหม่ ให้ทั้งผู้ที่ครอบครองอยู่เดิมและผู้ที่ถูกอพยพออกมาจากป่าอนุรักษ์ได้เข้าทำกินครอบคลุม 14 ไร่ ราษฎรทั้งหมดที่ถูกอพยพลงมาและพวกที่เสียที่ดินในป่าสงวนเสื่อมโทรมจึงร่วมมือกันต่อสู้คัดค้านโครงการ คจก. โดยได้รับการสนับสนุนจากนายทุนที่ดิน นักการเมือง และองค์กรพัฒนาเอกชน (NGO) จนกระทั่งโครงการนี้ถูกยกเลิกไปในที่สุด และรัฐบาลยินยอมให้ผู้ที่เสียที่ดินกลับเข้าไปทำกินในที่ดินเดิมได้ทั้งหมด

ในขณะที่เกิดขบวนการคัดค้านนั้นก็มีประชาชนอีกกลุ่มหนึ่งสนับสนุนโครงการนี้ ยืนยันที่จะปฏิบัติตามนโยบายของรัฐบาล โดยยืนยันที่จะอยู่อาศัยในที่ดินที่ทางรัฐบาลจัดให้ แต่เมื่อยกเลิกโครงการ คจก. ไปแล้ว ที่ดินทำกินที่ทางรัฐบาลจัดให้ก็ถูกเจ้าของที่ดินเดิมยึดคืนทั้งหมด ปัญหาที่ยังเหลืออยู่ในปัจจุบัน คือราษฎรกลุ่มนี้ไม่มีที่ดินทำกินและยืนยันที่จะไม่กลับเข้าไปบุกรุกป่าอนุรักษ์อีก โดยเรียกร้องให้รัฐบาลจัดที่ทำกินใหม่ให้ได้ การประกอบอาชีพในปัจจุบันของกลุ่มนี้จะเป็นการรับจ้างรายวัน และอพยพเข้าไปทำงานทำในเมือง

ส่วนพวกที่กลับเข้าไปทำกินในที่ดินเดิมในเขตปศุสัตว์ก็เกิดปัญหาตามมาคือรัฐบาลไม่สนับสนุนให้มีการนำโครงการพัฒนาใด ๆ เข้าไปช่วยเหลือ เด็ก ๆ ที่ติดตามพ่อแม่เข้าไปไม่มีที่เรียนหนังสือเพราะโรงเรียนถูกยุบเลิกไปแล้ว ป้าที่ทางรัฐบาลปลูกไว้เพื่อฟื้นฟูสภาพป่าเมื่อครั้งที่อพยพคนออกไปแล้วก็ถูกพวกที่กลับเข้าไปทำลายทั้งหมด ปัญหาอื่น ๆ ที่จะติดตามมาอีกเช่น การตัดไม้ทำลายป่าเพื่อนำไม้มาสร้างบ้าน การล่าสัตว์ป่า ฯลฯ

ทางฝ่ายรัฐบาลหลังจากยกเลิกโครงการ คจก. ไปแล้ว ก็ไม่มีแนวทางแก้ปัญหาอื่น ๆ ขึ้นมารองรับผลของโครงการที่ได้ดำเนินการไปก่อนหน้านี้แล้ว เจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ระดับปฏิบัติการไม่ต้องการเข้าไปเกี่ยวข้องกับปัญหาที่เกิดขึ้น เพราะถือว่าโครงการ ได้ยกเลิกไปแล้ว อีกทั้งไม่มีอำนาจและ ไม่มีนโยบายที่แน่ชัดจากรัฐบาลให้แก้ปัญหาที่เกิดขึ้น ประชาชนส่วนที่ได้รับผลกระทบจากนโยบายนี้จึงเข้าใจว่า เจ้าหน้าที่ของรัฐโกหก และไม่จริงใจที่จะช่วยเหลือแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น ความขาดความหวังระหว่งประชาชนกลุ่มนี้กับเจ้าหน้าที่ของรัฐจึงคงมีอยู่ต่อไป.